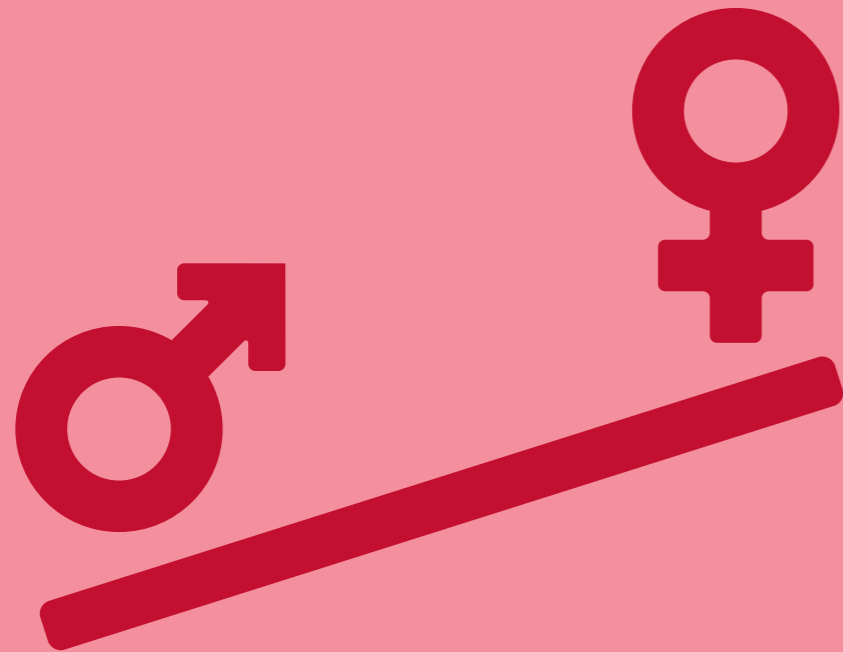


RODNO ODGOVORNO BUDŽETIRANJE

Uvođenje rodno odgovornog budžetiranja u Republici Srbiji 2019



„Uverenje da zaista postoji bolji način otvara vrata promenama“

Rutger Bregman

Rodno odgovorno budžetiranje (ROB) predstavlja inovativni alat javne politike kojim se procenjuje uticaj politika i budžeta iz rodne perspektive i osigurava da oni ne produbljuju rodnu neravnopravnost, već doprinose ravnopravnijem društvu za žene i muškarce. ROB ima za cilj da zatvori „jaz u implementaciji“ koji postoji u zemljama poput Srbije, gde su usvojeni zakoni i politike za unapređenje rodne ravnopravnosti, ali se u praksi ne sprovode u potpunosti.

Vlada Republike Srbije je zvanično uvela ROB 2015. godine, usvajanjem Zakona o budžetskom sistemu, kada je promovisanje rodne ravnopravnosti prepoznato kao jedan od budžetskih ciljeva (član 4). Nove odredbe ovog Zakona uvele su ROB kao obavezu u toku planiranja i izvršenja budžeta, čime je najavljeno i njegovo postepeno uvođenje od 2016. do 2020. godine. Amandmanima na Zakon o budžetskom sistemu usvojenim u decembru 2016. godine dodatno je unapređena implementacija ROB-a, kroz uvođenje obaveznog izveštavanja o uticaju budžetskih programa na poboljšanje rodne ravnopravnosti u okviru Godišnjeg budžetskog izveštaja (član 79). Osim toga, informacije o rodno odgovornim ciljevima i indikatorima postale su sastavni deo informacija o programu (član 28).

Postepenim uvođenjem ove nove prakse u procese kreiranja, finansiranja, sprovođenja i praćenja javnih politika upravljaju Ministarstvo finansija, Pokrajinski sekretarijat za finansije i načelnici/e finansija u jedinicama lokalne vlasti, uz podršku Koordinacionog tela za rodnu ravnopravnost Vlade Republike Srbije, pokrajinskog i lokalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost. UN Women pruža tehničku i ekspertsku podršku svim institucijama uključenim u proces uvođenja ROB-a tokom celokupnog godišnjeg ciklusa, počevši od donošenja godišnjeg Plana za uvođenje ROB-a, do usvajanja budžeta Republike Srbije i APV za narednu godinu.

Definicija ROB-a iz Zakona o budžetskom sistemu, Član 2, Stav 58v:

Rodno odgovorno budžetiranje predstavlja uvođenje principa rodne ravnopravnosti u budžetski proces, što podrazumeva rodnu analizu budžeta i restrukturiranje prihoda i rashoda sa ciljem unapređenja rodne ravnopravnosti.

Budžetski ciljevi, Zakon o budžetskom sistemu, Član 4:

Budžetski sistem treba da ostvari sledeće ciljeve, i to: 4) alokacijsku efikasnost koja podrazumeva raspoređivanje sredstava budžeta sa ciljem unapređenja rodne ravnopravnosti.

KLJUČNI AKTERI

- ° Ministarstvo finansija Republike Srbije
- ° Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost Vlade Republike Srbije
- ° Pokrajinski sekretarijat za finansije AP Vojvodine
- ° Pokrajinski sekretarijat za socijalnu politiku, demografiju i ravnopravnost polova AP Vojvodine
- ° Ženska parlamentarna mreža, Narodna skupština Republike Srbije
- ° Ženska parlamentarna mreža, Skupština AP Vojvodine
- ° Stalna konferencija gradova i opština
- ° Mreža lokalnih ženskih organizacija civilnog društva i stručnjakinje za rodnu ravnopravnost
- ° Agencija UN za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena UN Women

ROB – PROPRATNA DOKUMENTA

- ° Zakon o budžetskom sistemu
- ° Nacionalna strategija za rodnu ravnopravnost 2016 – 2020
- ° Rodno-osetljive budžetske instrukcije
- ° Godišnji plan za uvođenje ROB-a, izdat od strane ministra finansija, pokrajinskog sekretara za finansije i načelnika/ca finansijskih odeljenja na lokalnom nivou
- ° Godišnji izveštaj o uvođenju ROB-a sa preporukama za dalje unapređenje procesa
- ° Priručnik za rodno odgovorno budžetiranje
- ° Uputstvo i koraci za izradu sektorske rodne analize



USPEŠNI PRIMERI NA PUTU KA RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI



Ministarstvo unutrašnjih poslova nastavlja svoj napredak u procesu ROB-a uvođenjem rodne perspektive u visoko obrazovanje u oblasti javne bezbednosti i sistema upravljanja ljudskim resursima.



Ministarstvo privrede će raditi na većoj ravnopravnosti u korporativnom upravljanju, kroz postepeno povećanje broja žena koje zauzimaju pozicije direktorki i članica u nadzornim odborima javnih preduzeća.



Ministarstvo zdravlja će ulagati u poboljšanje zdravlja Romkinja kroz povećanu pokrivenost redovnim ginekološkim pregledima.



Kancelarija za saradnju sa medijima Vlade Republike Srbije prati pokrivenost prioriteta NAP-a za rodnu ravnopravnost na sajtu Vlade Republike Srbije.



Ministarstvo zaštite životne sredine će sprovesti sektorsku rodnu analizu u 2019. godini, sa ciljem utvrđivanja prioriteta za rodnu ravnopravnost u oblasti zaštite životne sredine.



Kancelarija za ljudska i manjinska prava će početi da prati sprovođenje rodno odgovornih preporuka dobijenih od UN mehanizama, a koje je prihvatila Vlada Republike Srbije.



Državna revizorska institucija je među svoje redovne aktivnosti uključila reviziju uvođenja i primene ROB-a kod budžetskih korisnika, ciljajući institucije uključene u godišnji Program revizije, slično Službi za internu reviziju korisnika budžetskih sredstava APV. Obe institucije su od velikog značaja za dalje jačanje procesa ROB-a.



Poverenik za zaštitu ravnopravnosti, Ombudsman i Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu u potpunosti su primenili ROB, što znači da su uveli rodnu perspektivu u celokupan budžet za 2019. godinu.



Fiskalni savet Republike Srbije doprineće praćenju efekata i uticaja na primenu ROB-a kroz uvedenu analizu ishoda/uticaja, pored redovnih godišnjih analiza.



Pokrajinski sekretarijat za finansije će u 2019. godini raditi na većem uključivanju javnosti u proces pripreme, donošenja i realizacije budžeta, omogućavajući i učešće ženskih organizacija koje rade na pitanjima unapređenja rodne ravnopravnosti u AP Vojvodini.



Apelaciona javna tužilaštva i Viša javna tužilaštva su postavili ambiciozne ciljeve povećanja zastupljenosti žena na rukovodećim pozicijama među javnim tužiocima, uz ostvarenje pariteta planiranog za 2021. godinu.



Pokrajinski sekretarijat za privredu i turizam će kontinuirano povećavati broj subvencioniranih preduzeća koja su u vlasništvu žena i preduzetnica.



Pokrajinski sekretarijat za kulturu, javno informisanje i odnose s verskim zajednicama kontinuirano će povećavati broj podržanih rodno osetljivih projekata u oblasti vizuelnih, muzičkih i pozorišnih umetnosti.



Republički zavod za statistiku nastavlja da radi na daljem unapređenju dostupnosti rodno osetljivih podataka povećanjem broja indikatora u okviru redovne statistike.



Ministarstvo odbrane će uključiti rodnu ravnopravnost u programe studija i karijernih usavršavanja na Vojnoj akademiji i Vojnomedicinskoj akademiji.



Uprava za javne nabavke će izraditi plan aktivnosti koji će doprineti rodnoj ravnopravnosti u oblasti javnih nabavki.

RODNA ANALIZA GRAĐEVINARSTVA, SAOBRAĆAJA I INFRASTRUKTURE

Zbog različitih rodni uloga koje imaju u društvu, modeli mobilnosti žena i muškaraca su značajno različiti. Žene više koriste javni prevoz za kratka putovanja (za sve svrhe, obavljanje dnevnih zadataka i posao), dok muškarci više koriste privatna vozila za manji broj putovanja koja su duža i obično su vezana za posao.

Učešće žena među aktivnim vozačima je 27,2%, što je dosta manje u odnosu na prosek u zemljama Evropske unije (45%), dok samo 4% žena koristi motocikl kao vid transporta.

U Beogradu živi najveći broj žena koje imaju vozačku dozvolu (37,17% od ukupnog broja izdatih dozvola), dok je najmanji broj u Topličkom okrugu (25,26%).

Žene čine 18% od ukupnog broja smrtnih slučajeva do kojih je došlo tokom saobraćajnih nesreća na Koridoru 10 i Koridoru 11 u 2016. godini. U samo 5% ovih slučajeva žene su bile vozači.

Kao putnice u autobusima, žene su više izložene saobraćajnim nesrećama – 80% smrtnih slučajeva i 60% povređenih putnika su žene.

Od ukupnog broja žena koje putuju na posao, 36,6% koristi javni prevoz, dok 25% žena koristi automobil.

ROB U BROJKAMA

53 BUDŽETSKA KORISNIKA NA NACIONALNOM I POKRAJINSKOM NIVOU PRIMENILO JE ROB U SVOJIM BUDŽETIMA ZA 2019. GODINU

PREKO 1010 DRŽAVNIH SLUŽBENIKA/CA OBUČENO JE ZA ROB

ODŽANO 300 INDIVIDUALNIH INFO-SESIJA ZA DRŽAVNE SLUŽBENIKE/CE

SPROVEDENE 2 RODNE ANALIZE SEKTORSKIH BUDŽETA, A PLANIRANO JE SPROVOĐENJE JOŠ 4

3 INSTITUCIJE SU U POTPUNOSTI UVELE RODNU PERSPEKTIVU U SVOJE BUDŽETE ZA 2019. GODINU

VREMENSKI OKVIR

2008

2008-2015 Pilotiranje pojedinačnih inicijativa ROB-a na lokalnom i pokrajinskom nivou u okviru linijskog budžeta, u saradnji između UN Women, Pokrajinskog sekretarijata za rad, demografiju i ravnopravnost polova¹ i ženskih OCD.

2014

Prelaz sa linijskog na programski sistem budžeta omogućava urodnavanje budžetskog procesa na nacionalnom nivou.

2015

Ministarstvo finansija uključuje ROB u Zakon o budžetskom sistemu, i rodna ravnopravnost postaje jedan od ciljeva budžeta.

16 institucija na nacionalnom nivou primenjuje ROB u svojim budžetima za 2016. godinu.

Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost, Ministarstvo finansija i UN Women uspostavljaju visoko operativnu grupu za podršku ROB-u zaduženu za planiranje ROB-a, implementaciju i monitoring. Ovaj model rada je repliciran na nivou APV.

2016

Uvođenje obavezne rodne analize i izveštavanje o ROB-u doprinosi daljem jačanju pravnog okvira.

ROB je integrisan u softver za planiranje budžeta u AP Vojvodini.

26 institucija na nacionalnom nivou i 10 na pokrajinskom nivou primjenjuju ROB u svojim budžetima za 2017. godinu.

ROB je uključen kao jedan od posebnih ciljeva u okviru Strateškog cilja 3 Nacionalne strategije za rodnu ravnopravnost 2016-2020, koji podrazumeva urodnavanje u procesima usvajanja politike, implementacije i monitoringa na nivou celokupnog sistema.

2017

33 institucije na nacionalnom i 14 na pokrajinskom nivou primjenjuju ROB u svojim budžetima za 2018. kroz 65 programa i 93 programske aktivnosti.

Priručnik o uvođenju ROB-a i koraci za izradu sektorske rodne analize pripremaju se na osnovu direktnog rada sa budžetskim korisnicima.

2018

35 institucije na nacionalnom i 18 na pokrajinskom nivou primjenjuju ROB u svojim budžetima za 2019. kroz 76 programa i 141 rodno osetljivih budžetskih ciljeva.

2019

47 institucija na nacionalnom i 25 na pokrajinskom nivou će primeniti ROB u svojim budžetima za 2020. godinu, u skladu sa Godišnjim planom za uvođenje ROB-a

1. Ova institucija je promenila svoje ime i mandat nekoliko puta tokom razvoja ROB-a: Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova (do 2012); Pokrajinski sekretarijat za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova (2012-2016); i od 2016, Pokrajinski sekretarijat za socijalnu politiku, demografiju i ravnopravnost polova.

2015-2019

1010 zaposlenih u javnom sektoru su uključeni u ROB programe jačanja kapaciteta na nacionalnom, pokrajinskom i lokalnom nivou.

Zaposleni u javnom sektoru dodatno jačaju svoja znanja i veštine u vezi sa ROB-om kroz više od **300 individualnih mentorskih i informativnih sastanaka** prilagođenih svakoj instituciji.

2016-2019

Ministar finansija i pokrajinski sekretar za finansije su doneli četiri godišnja Plana za uvođenje ROB-a.

Izrađena četiri godišnja izveštaja o napretku ROB-a, koji obuhvataju institucije na nacionalnom i pokrajinskom nivou.